

Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Grovrening Sickla del 2

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Genomförandebeslut för Stockholm Vatten AB:s projekt Grovrening Sickla del 2 med en investeringsutgift om 1 670 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Projektet Grovrening Sickla del 2 innebär en uppgradering av den mekaniska reningen av inkommande avloppsvatten som görs i Sicklaanläggningen. Den befintliga grovreningen i Sickla är i stort behov av uppgradering då anläggningen har uppnått sin tekniska livslängd samt att arbetsmiljön måste förbättras gällande bland annat luftkvalitet. Uppgraderingen av grovreningen i Sickla har avvaktat ombyggnationen av projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) för att möjliggöra ett helhetsgrepp och säkra kapacitet, funktion och drift. Projektet bedöms som nödvändigt att genomföra för att upprätthålla funktion.

Det har visat sig att projektet saknar såväl inriktnings- som genomförandebeslut och tidsramarna som nu är satta i genomförd upphandling möjliggör inte för att nu genomföra moment med exempelvis inriktningsbeslut innan genomförandebeslut.

Enligt produktionstidplanen ska arbetet påbörjas i juni 2024. Om inte arbetet påbörjas i juni 2024 kan ersättningsanspråk riktas mot bolaget samt SFA-projektet och nedläggningen av Bromma reningsverk förskjutas i tid.

Ärendet har initierats av Stockholm vatten AB (SVOA).

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret och Stockholms stadshus AB konstaterar att projektet är nödvändigt för att säkerställa hantering och rening av Stockholms avloppsvatten. Kontoret ser dock mycket allvarligt på att projektet planerats och upphandlats utan att

ha föregåtts av den sedvanliga beslutsprocessen samt att gällande investeringsanvisningar inte följts. Kontoret framför att detta är mycket allvarligt och uppmanar SVOA att arbeta aktivt med riskminimering, stärkt rapportering samt vidta åtgärder för att liknande situation ej uppstår.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholms avloppsvatten ska hanteras och renas på ett sätt som lever upp till existerande miljökrav och som säkrar en god vattenkvalitet i vår viktigaste dricksvattentäkt, Mälaren. Ett nödvändigt led i detta arbete är att genomföra projektet Grovrening i Sickla, del 2. Det krävs för att säkerställa funktion, drift och kapacitet för reningen av avloppsvatten i Stockholm.

Projektet är nödvändigt men vi ser mycket allvarligt på hur det har planerats och upphandlats utan att ha föregåtts av den sedvanliga beslutsprocessen där såväl inriktningsbeslut som genomförandebeslut skulle förelagts kommunfullmäktige.

Vi delar koncernledningens och stadsledningskontorets bedömning att det är nödvändigt att projektet drivs enligt plan för att undvika ersättningsanspråk och inte riskera ytterligare förseningar av SFA med stora konsekvenser som följd. Situationen vi är i ger därför anledning till en extraordinär hantering av ärendet.

Vi uppmanar SVOA att arbeta aktivt med riskminimering, stärkt rapportering och god kostnadskontroll samt vidta åtgärder för att liknande situationer inte uppstår igen.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB, dnr KS 2024/442-1.1
2. Protokollsutdrag – Styrelsen för Stockholm Vatten AB 2024-04-17 §3 Projekt Grovreningen i Sickla, del 2 (bygg- och installationsentreprenad) – Genomförandebeslut dnr KS 2024/442-3
3. Protokollsutdrag - Styrelsen för Stockholms Stadshus AB 2024-04-17 § 4 - Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten ABs projekt Grovrening Sickla del 2, dnr KS 2024/442-2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner och Dennis Wedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

I vintras gällde det ett reviderat genomförandebeslut för Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA) som togs innan vi hade fått ta del av den externa granskningen som genomlyst projektet.

Nu ska vi fatta ett genomförandebeslut för projekt Sickla Grovrening i Sickla, del 2, och bevilja upp till 1 670 mnkr. Inom loppet av ett halvår har därmed kommunstyrelsen fått hantera en situation där man ska fatta ett beslut om att bevilja ett projekt med stora summor samtidigt som underlagen och informationsspridningen har varit behäftade med problem.

Det är anmärkningsvärt att våra ledamöter i styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholms stadshus AB tvingades ta ställning till ett projekt innan det blivit klarlagt vad som har hänt och hur det har kunnat bli sju gånger dyrare än tidigare beslut. Den första delen av granskningen som Deloitte har genomfört tillkom ledamöterna i Stockholms stadshus AB bara några dygn innan beslutet skulle tas och dessutom efter påtryckningar från oss i oppositionen. Ledamöterna i Stockholm Vatten och Avfall fick granskningen ännu senare.

Vi kan konstatera att det fortfarande inte är klarlagt vad som har hänt och hur fördyringen har uppkommit, eftersom den andra delen av Deloitte's granskning inte har redovisats än. Det är en olycklig ordning som inte kan vara förenlig med hur vi vill att Stockholms stad ska styras. Det ansvarsfulla i denna situation är att godkänna nuvarande förslag och på så vis hindra ytterligare fördyringar. Vi är dock djupt kritiska till beslutsprocessen samt att information och beslutsunderlag har delats så sent.

Vi hade givetvis önskat en fullständig redovisning över turerna som föranlett beslutet innan det ska fattas. Hanteringen av detta projekt och andra av stadens större genomförda investeringar, även SFA, har visat stora brister i stadens styrning. Därför anser vi att det finns skäl till att en extern granskare alltid ska tillsättas vid investeringar av större projekt för att säkerställa att rutiner och att den demokratiska processen upprätthålls.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 15 maj 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

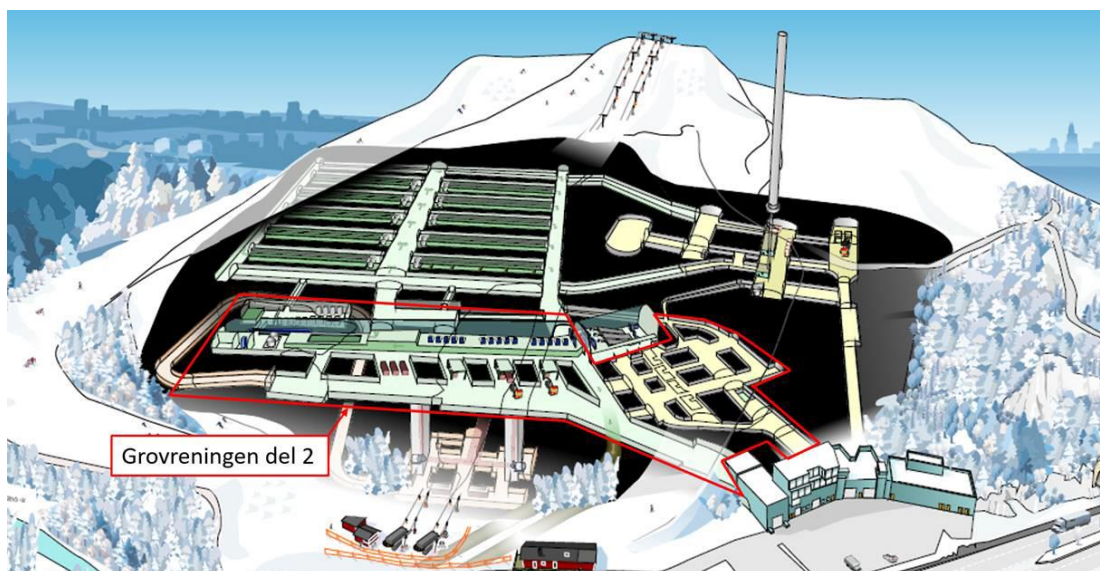
1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna anser att hela processen bakom Stockholm framtida avloppsrening samt ägarbolagen SVOA, Stockholm stadshus AB, kommunstyrelse och kommunfullmäktige är vanskött. Fördyringar sker på löpande band och varken bolagsstyrelse eller opposition verkar ha insikt. Sverigedemokraterna är inte representerade i bolagsstyrelserna och har därmed inte haft insikt eller möjlighet att påverka projektet. Vi kan inte ta ansvar för sånt som är utanför vår kontroll eller insyn och därför väljer att avslå beslutet.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Inom projektet för SFA påbörjades bergarbeten (Grovrening Sickla del 1) för om- och nybyggnationen av Sicklaanläggningen år 2018. Figur 1 visar den äldre befintliga anläggningen till höger, svagt gulfärgad, och den nya planerade utbyggda anläggningen i ljusgrönt till vänster i bilden. Inramat i rött visas den nya grovreningen som innefattar både de äldre delarna i gult till höger och nya delarna i grönt till vänster. För mer detaljerad bild se Figur 2 under avsnittet omfattning.

Figur 1 Sicklaanläggningen

Grovrening Sickla del 1, bergrummet, som ska inrymma maskiner och installationer för den nya grovreningen i Sickla blir färdigställt år 2024. Under 2024-2028 ska byggentreprenören, som kommer att agera som generalentreprenör i Sickla, påbörja byggnationerna samt upphandling av installationsentreprenader för anläggningen.

Alternativa lösningar

Nollalternativ

Det saknas alternativ till att genomföra projektet. Projektet SFA är i genomförandeskede och det finns beslut om att lägga ner Bromma avloppsreningsverk. Nödvändiga tillstånd för att fortsätta driften i Bromma sträcker sig som längst till 2029. Att inte genomföra byggnationen av ny grovrening i Sickla innebär att möjligheten att rena avloppsvatten äventyras. Då avtal är tecknat med entreprenör kan även skadeståndsanspråk riktas mot bolaget om bolaget inte fullföljer projektet.

Förordad lösning

Om- och nybyggnationen av grovreningen i Sickla är nödvändig för att möjliggöra överledning av avloppsvatten från Bromma avloppsreningsverk. Den befintliga anläggningen i Sickla är i stort behov av uppgradering och installation av ny

utrustning. Grovrening Sickla del 1 med bergarbeten slutförs under 2024. Grovrening Sickla del 2 som behandlas i detta förslag till genomförandebeslut avser bl.a. installation av ny utrustning. Om Grovrening Sickla del 2 inte genomförs kan inte den nya grovreningen i Sickla färdigställas.

Föreslagen beslutsordning

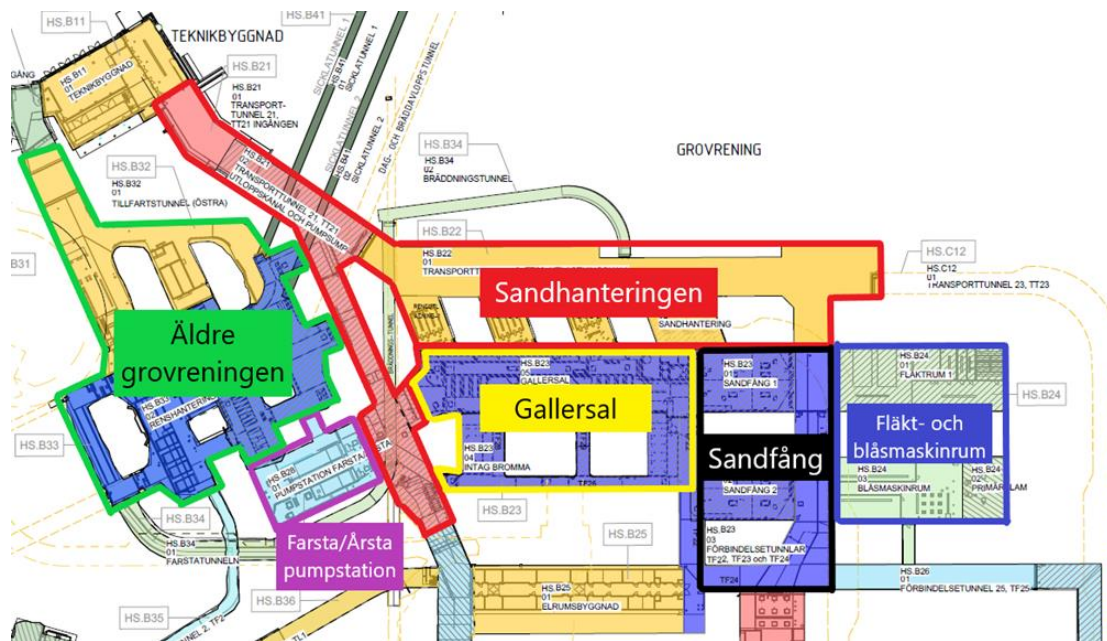
Grovrening Sickla del 2 ska enligt stadens investeringsregler föregås av utredningsbeslut i bolagsstyrelsen, inriktningsbeslut följt av genomförandebeslut i bolagsstyrelsen, koncernstyrelsen, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Sedan årsskiftet gäller även särskilda tillämpningsanvisningar för projekt över 1 000 miljoner kronor. Den upphandling som bland annat omfattar detta arbete påbörjades hösten 2020 och kontrakt tecknades i mars 2022. Upphandlingen genomfördes i enlighet med den övergripande planeringen för arbeten i reningsverket. Enligt produktionstidplanen ska arbetet påbörjas juni 2024. Om inte arbetet påbörjas juni 2024 kan ersättningsanspråk riktas mot staden samt konsekvenser uppstå som redovisats ovan.

Den situation som detta har skapat föranleder en extraordinär hantering av ärendet. Projektet har planerats och upphandlats utan sedvanlig beslutsordning. Utöver det så har projektet hanterats i strid med gällande investeringsanvisningar. Med tanke på konsekvenserna om projektet försenas eller inte genomförs är det nödvändigt att föreslå att genomförandebeslut fattas, utan att föregås av inriktningsbeslut. Projektet kommer löpande rapporteras till styrgruppen för SFA i likhet med övriga reinvesteringsprojekt i Henriksdals reningsverk.

Bolaget förordar i sitt förslag till beslut till bolagets styrelse utifrån nuläget att dagens grovrening i Sickla uppgraderas, varför del 2 av investeringen för att bygga en ny, uppgraderad grovrening i Sickla är motiverad.

Omfattning

Genomförandet av Grovrening Sickla del 2 avser bygg-, och installationsarbeten för samtliga teknikområden; Bygg/Maskin/VVS/El/Automation. Figur 2 redovisar de ytområden med funktioner som projekterats och omfattar detta ärende. Farsta/Årsta pumpstation ingår inte i detta ärende då den har ett eget beslut.

Figur 2 redovisar de ytområden med funktioner som projekterats i detta ärende.

Organisation och ansvarsfördelning

Detta investeringsprojekt utförs i samband med byggnation av Sickla inom projekt SFA. Projekteringen och genomförandet kommer att utföras av SFA-projektet, med finansiering av Stockholm Vatten och Avfall ABs ordinarie investeringsbudget. Bolaget föreslår att projektet löpande rapporteras till styrgruppen för SFA.

Tidplan

Tidplan för bygg- och installationsentreprenaden är enligt följande:

- Planering och samordning med generalentreprenör 2022 - 2024
- Genomförande bygg 2024 – 2028
- Genomförande installationer 2024 - 2027
- Driftsättning 2027 - 2028
- Avslut och överlämning 2028

Ekonomi

Utgifter

Moment	Indikativ totalbudget	Beräknat framtida index
Projektleddning och stab	92 000 000	119 000 000 kr
Projektering	87 000 000	87 000 000 kr
Byggledning	48 000 000	61 000 000 kr
Entreprenadkostnad Bygg	366 000 000	440 000 000 kr
Entreprenadkostnad Maskin	193 000 000	241 000 000 kr
Entreprenadkostnad VVS	64 000 000	80 000 000 kr

Entreprenadkostnad EL	29 000 000	36 000 000 kr
Entreprenadkostnad Automation	22 000 000	26 000 000 kr
Strategiska underentreprenader (SUE)*	171 000 000	207 000 000 kr
Risker, kalkylerade	237 000 000	287 000 000 kr
Oförutsett (10 %)	70 000 000	86 000 000 kr
Summa:	1 379 000 000 kr	1 670 000 000 kr

*SUE upphandlas i samverkan mellan entreprenören och SVOA.

Kalkylen är framtagen i prisnivå 2023–12.

Projektet beräknas vara klart 2028 och beräknad kolumn med framtida index innehåller prognosen för framtida kostnadsutveckling för ingående material och arbete. Investeringsutgiften finns upptagen i bolagets nuvarande investeringsvolym.

Risker

De identifierade riskerna med störst påverkan är:

- Försenat beslut för del 2 medför stora kostnader för stillestånd i redan genomförd upphandling. Generalentreprenören har handlat upp underentreprenörer enligt beslutad produktionstidplan.
- Tidigare beskrivna konsekvenser om SFA försenas.

Övriga projektrisker:

- Försening av färdigställande av bergutrymmen för grovreningen.
- Upphandling av installationsentreprenörer blir dyrare än förväntat.
- Komplext att arbeta mot system i drift, installationer sker parallellt med drift.
- Tillkommande och sena ändringar komplicerar driftsättning för automation.
- Bergsprängning i gränssnittet vid motgjutna ytor utförs ej optimalt på grund av att bergentreprenörer ej har incitament för att optimera mot betong.

Samtliga dessa risker arbetas det aktivt med inom projektet för att minimera konsekvenserna av.

Remissammanställning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2024 följande.

1. Genomförandebeslut för Stockholm Vatten ABs projekt Grovrening Sickla del 2 med en investeringsutgift om 1 670 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.
2. Beslutet i punkt 1 gäller under förutsättning att Stockholm Vatten och Avfall ABs och Stockholm Vatten ABs styrelsebeslut är likalydande och att beslut

fattas senast 2024-05-05 och hemställs till kommunfullmäktige för godkännande.

3. Beslut i ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Christofer Fjellner (M), Gunnar Björkman (M), Jan Jönsson (L), Jonas Naddebo (C).

Suppleantyttrande av Fredrik Bergström (KD) som instämmer med Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets reservation.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 10 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen och stadsledningskontoret konstaterar att Grovrening Sickla del 2 är ett nödvändigt projekt för att säkerställa funktion, drift och kapacitet för reningen av avloppsvatten. Koncernledningen och stadsledningskontoret konstaterar också att projektet ska, enligt gällande produktionstidplan, påbörjas i juni 2024. Ett entreprenadavtal tecknades i mars 2022 för en betydande del av projektet.

Koncernledningen och stadsledningskontoret konstaterar att projektet har planerats och upphandlats utan att ha föregåtts av den sedvanliga beslutsprocessen där såväl inriktningsbeslut som genomförandebeslut skulle förelagts kommunfullmäktige. Utöver det så har projektet hanterats i strid med gällande investeringsanvisningar. Den externa utredning som genomförts bekräftar ovanstående.

Den situation som detta har skapat föranleder en extraordinär hantering av ärendet. För att undvika ersättningsanspråk samt att inte riskera ytterligare förseningar av SFA med stora konsekvenser som följd, anser koncernledningen och stadsledningskontoret att det är nödvändigt att projektet drivs enligt plan. Förseningar i Grovrening Sickla del 2 är direkt kopplade till nedläggningen av Bromma avloppsreningsverk. Därutöver har avtalet med entreprenör redan tecknats. Arbetet med bergentreprenaden i Grovrening Sickla del 1 färdigställs under våren 2024 och möjliggör att byggarbeten samt installationer kan påbörjas för att byta ut utrustningen och förbereda anläggningen inför anslutningen av Bromma avloppsreningsverk.

Koncernledningen och stadsledningskontoret kan vidare konstatera att den bedömda investeringsutgiften ökat betydligt jämfört med anmälningsärendet i Stockholm Vatten ABs styrelse i oktober 2018. Koncernledningen och stadsledningskontoret utgår ifrån att projektet är kvalitetssäkrat i alla dess delar.

Koncernledningen och stadsledningskontoret ser mycket allvarligt på det inträffade. Bolaget ska följa de av koncernledningen beslutade investeringsanvisningarna. Koncernledningen och stadsledningskontoret anser vidare att bolagets förslag att projektet löpande rapporteras till styrgruppen för SFA i likhet med övriga reinvesteringsprojekt i Henriksdals reningsverk är funktionellt. Projektet ska även rapporteras enligt gällande investeringsanvisningar till Stockholms Stadshus AB. Utöver det uppdrar koncernledningen och stadsledningskontoret till bolaget att återkomma med ett förslag på utformning av en återkommande lägesrapportering till

koncernstyrelsen. Givet den uppkomna situationen samt att projektet har en budget över 1 000 miljoner kronor ska frekvensen på lägesrapporteringen säkerställa att koncernstyrelsen på ett fullgott sätt är löpande informerad om huruvida projektet håller sig inom beslutad projektbudget. Koncernledningen och stadsledningskontoret utgår från att bolaget arbetar aktivt med riskminimering och att även det arbetet tydligt beskrivs i rapporteringen framgent. Koncernledningen och stadsledningskontoret förutsätter att bolaget vidtar åtgärder för att liknande situation ej uppstår.

Reservationer m.m.

Stockholms Stadshus AB

Reservat av Christofer Fjellner (M), Gunnar Björkman (M), Jan Jönsson (L), Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Förslag till beslut

1. Att delvis bifalla förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

I vintras gällde det ett reviderat genomförandebeslut för Stockholms Framtida Avloppsrening som togs innan vi hade fått ta del av den externa granskningen som genomlyst projektet. I dag ska vi fatta ett genomförandebeslut för projekt Sickla Grovrening i Sickla, del 2, och bevilja upp till 1 670 mnkr. Inom loppet av ett halvår har därmed styrelsen fått hantera en situation där man ska fatta ett beslut om att bevilja ett projekt med stora summor samtidigt som underlagen och informationsspridningen har varit behäftat med problem.

Det är anmärkningsvärt att styrelsen tvingas ta ställning i ett projekt innan vi har fått gå till botten med vad som har hänt och det är fortsatt inte kartlagt hur det har kunnat bli sju gånger dyrare än tidigare beslut.

Granskningen gjord av Deloitte tillkom oss i styrelsen bara några dygn innan beslutet skulle tas och dessutom efter påtryckningar från oss i oppositionen. Det är en olycklig ordning som inte kan vara förenlig med hur vi vill att Stockholms stad ska styras.

Det ansvarsfulla i denna situation för oss nu är att godkänna nuvarande förslag och på så vis hindra ytterligare fördyrningar. Vi är djupt kritiska till beslutsprocessen samt att information och beslutsunderlag har kommit hela styrelsen till handa med väldigt litet tidsutrymme.

Vi förutsätter också att bolaget kommer fortsätta gå till botten med hur denna situation överhuvudtaget kunnat uppstå. Vi hade givetvis önskat en fullständig redovisning över turerna som föranlett beslutet innan det ska fattas.

Denna typ av beslutsgång är ett exempel på dålig intern styrning både av SVOA samt koncernbolaget. Det här får inte vara en ordning som sätts i rutin varpå vi å det starkaste motsätter oss hur ärendet har hanterats.

Hanteringen av detta projekt och andra av stadens större genomförda investeringar, även SFA, har visat stora brister i stadens styrning. Därför anser vi att det finns skäl till att en extern granskare alltid ska tillsättas vid investeringar av större projekt för att säkerställa att rutiner och att den demokratiska processen upprätthålls.